

Ordfører/rådmann i Nes
Eidsvoll
Hurdal
Nannestad
Gjerdrum
Ullensaker
Fylkesordfører/f.rådmann i Akershus

REFERAT

FRA

STYREMØTE I ØRU DEN 12. DESEMBER 2008 PÅ TRUGSTAD GÅRD.

Til stede:

Nes: Blekkerud/Adriansen
Eidsvoll: Teslo/Hanssveen
Hurdal: Bålsrud/Buraas
Nannestad: Arntzen/Bråthen
Gjerdrum: Christensen
Ullensaker: Espelund/Bruknapp
Akershus Fk. Mæland/Hanssen

Sak nr. 54/08 Referat fra siste styremøte – 17.10.08

Vedtak:

Referatet godkjennes, med den endring at Hanssveen møtte som fung. rådmann i Eidsvoll

Sak nr. 55/08 Eierskap i forbindelse med kommunale og interkommunale selskaper.

Juridisk rådgiver Klaus Wike innledet og presenterte en utredning fra Ullensaker kommune. Presentasjonen vedlegges referatet.

Vedtak:

Rådmannsgruppa bes om å forberede grunnlag for en felles eierskapsmelding for kommunale og interkommunale selskaper i ØRU-kommunene.

Sak nr. 56/08 Bredbåndsprosjektet – forberedende arbeid og gjennomføring

IT-sjef Per Magne Aadnøy orienterte.

Presentasjonen vedlegges referatet som eget vedlegg

Vedtak:

1. Presentasjonen tas til orientering.
2. Påtroppende dir i ØRU – Kurt-Gøran Adriansen oppnevnes som medlem i styringsgruppa for prosjektet.

Sak nr. 57/08 Budsjett for 2009

Vedtak:

Budsjettet vedtas som et rammebudsjett for 2009.

Sak nr. 58/08 Organisering av det digitale samarbeidet på Øvre Romerike – beslutningsgrunnlag.

Vedtak:

1. Saken tas til orientering.
2. Intervjuer med bl.a. ordførere bør foretas enkeltvis.

Sak nr. 59/08 Alternativ til vold – opprettelse av interkommunal løsning

Vedtak:

Det er et godt tiltak, men kan ikke realiseres uten betydelig direkte finansiering fra staten. SNR orienteres om ØRU-styrets syn, og det bes om at det rettes en felles henvendelse til staten fra ØRU og SNR.

Sak nr. 60/08 Møteplan for 2009

Vedtak:

Følgende møteplan vedtas: (forbehold om visse justeringer i løpet av året)

Møteplan ØRU - 2009

Møter/aktiviteter	Jan	Febr	Mars	April	Mai	Juni	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
ØRU-styret		06.febr	06.mar 27.mar		15.mai	19.jun	28.aug	25.sep	30.okt	20.nov	11.des
Arbeidsutvalget - AU	16.jan	27.febr	13.mar	23.apr		05.jun	14.aug	11.sep	16.okt	06.nov 27.nov	
Rådmannsmøte	16.jan	27.febr	13.mar	23.apr		05.jun	14.aug	11.sep	16.okt	06.nov 27.nov	
Konferanser mv											
Årskonferanse ØRU				23.apr 24.apr							
Høstkonferanse ØRU ?											
Fellesmøter for ØRU/SNR ?											
Adm strategiseminar							20.aug 21.aug				

Styremøter: kl. 0900 - ca 1230

Rådmannsmøter: kl. 0900-ca 1230

AU- Arb.utvalg: kl. 1300 - 1500

Sak nr. 61/08 Orienteringer

- **Kemnerutredningen.**
 - Rådmannsgruppa viderefører arbeidet ved å foreta en tilleggsutredning som bl.a. baserer seg på dagens ressursbruk som en rammeforutsetning. Det vises til vedtak i rådmannsgruppa den 12.12.08
- **Odelstingsprp. om ny forvaltningsreform – virkninger.**
 - Jan Terje Hanssen orienterte. Presentasjonen vedlegges referatet som eget vedlegg.
- **Utredningsprosjektet om Stensby sykehus.**
 - Det vises til avholdt oppstartsmøte den 8.12.08 i Nannestad, og at det i etterkant foreligger en konkretisering av målsettinger og arbeidsopplegg fra konsulenten. Notatet fra Agenda av 10.12.08 vedlegges referatet.
- **Etableringsveiledning – prøveordning med tilknytning til regionrådene.**
 - Innovasjon Norge, Akershus fylkeskommune og fylkesmannen foreslår å etablere en prøveordning på 2 år med å legge etableringsveiledningen til regionrådene i Akershus. ØRU kan ble tildelt midler som ca tilsvarer en stillingsressurs. Videre behandling skjer på nyåret 2009.

Sak nr. 62/08 Valg av leder og nestleder i ØRU for 2009.

Vedtak:

Følgende velges:

Styreleder i ØRU 2009: Runar Bålsrud, ordfører i Hurdal

Nestleder: Harald Espelund, ordfører i Ullensaker

Neste styremøte er berammet til fredag 6. februar 2009 kl. 0900.

Vedlegg til referat fra møte i ØRU 12.12.08:

Side 4...-om eierskap

Side 28... om Stensby

Eierskap:

Eierskapspolitikk - eierstrategi - selskapskontroll

Det kan være nyttig å skille mellom eierskapspolitikk og eierstrategi.

Med **eierskapspolitikk** forstår vi her de overordnede premisser som kommunen legger til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eierandeler. Dette innebærer med andre ord hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap. Dette kan bl.a. omfatte rutiner for rapportering, premisser for valg av styremedlemmer, premisser for valg av selskapsorganisering, premisser for utøvelse av eierskap osv. Dette er med andre ord et rammeverk for eierstyring som det vil være fordel at det er bred politisk tilslutning til. En viktig del av en eierskapsmelding vil være å få på plass et slikt rammeverk.

Eierstrategiene vil utgjøre de prioriteringer og tiltak kommunen har overfor ulike selskaper for å sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt.

KS – Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene

Selskapskontroll

Kommuneloven § 77 nr. 5

PROSJEKTRAPPORT

« Styring av interkommunalt samarbeid »

Innhold

1	OPPNEVNING, MANDAT OG ARBEIDSFORM.....	7
1.1	OPPNEVNING OG MANDAT	7
1.2	ARBEIDSFORM.....	7
2	SAMMENDRAG	8
2.1	SAMMENDRAG AV KOMITEENS TILRÅDINGER	8
3	TOLKING AV MANDAT, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER.....	11
3.1	TOLKING AV MANDATET	11
3.2	AVGRENSING MOT INTERESSEORGANISASJONER, LAG OG FORENINGER.....	11
3.3	KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON OG FORVALTNING AV EIERINTERESSER	11
3.4	SENTRALE PROBLEMSSTILLINGER	12
4	ULLENSAKER KOMMUNES DELTAKELSE SELSKAP OG SAMARBEID.....	13
4.1	INNLEDNING	13
4.2	AKSJESELSKAP (AS).....	13
4.3	INTERKOMMUNALE SELSKAP (IKS).....	13
4.4	INTERKOMMUNALT SAMARBEID (KOMMUNELOVEN § 27)	14
4.5	INTERKOMMUNALT SAMARBEID – VERTSKOMMUNEMODELLEN.....	15
5	EGENREGI, SELSKAP ELLER INTERKOMMUNALT SAMARBEID?.....	16
5.1	NÅR BØR KOMMUNEN DELTA I SELSKAP ELLER SAMARBEID?	16
5.2	PRINSIPPER FOR VALG AV TYPE RETTSFELLESKAP	16
6	STYRING AV SELSKAP OG INTERKOMMUNALE SAMARBEID.....	18
6.1	PRAKSIS I ULLENSAKER KOMMUNE.....	18
6.2	PRAKSIS I ANDRE KOMMUNER	18
6.3	PRINSIPPER FOR ETABLERING OG STYRING AV SELSKAP OG SAMARBEID.....	19
6.3.1	<i>Prinsipper for valg av type rettsfelleskap</i>	<i>19</i>
6.3.2	<i>Fokus på eierstyring ved utarbeidelse av selskapsavtalen.....</i>	<i>20</i>
6.3.3	<i>Avtalt formål kontra faktisk virksomhet</i>	<i>20</i>
6.3.4	<i>Samsvar mellom ansvarsdel og myndighet</i>	<i>20</i>
6.3.5	<i>Sammensetningen av eierorganene</i>	<i>20</i>
6.3.6	<i>Eierkontroll og tilsyn.....</i>	<i>22</i>
6.3.7	<i>Struktur og kultur for innsyn og åpenhet</i>	<i>22</i>
6.3.8	<i>Hvilket organ i kommunen bør utøve eierbeføyelsene?</i>	<i>22</i>
6.4	ROLLEN TIL KOMMUNES REPRESENTANTER I EIERORGANER	23
6.4.1	<i>Valg av representanter</i>	<i>23</i>
6.4.2	<i>Samhandling eier og eiers representanter i styringsorganene</i>	<i>24</i>
6.4.3	<i>Opplæring av kommunens representanter i selskapsorganer</i>	<i>24</i>
6.4.4	<i>Godtgjørelse og ansvarsforsikring.....</i>	<i>25</i>

VEDLEGG	26
REGLEMENT FOR ULLENSAKER KOMMUNES REPRESENTANTER I EIERORGANER.....	26

Oppnevning, mandat og arbeidsform

Oppnevning og mandat

Herredstyret vedtok følgende ved økonomiplanbehandlingen:

”Herredstyret ber HOP oppnevne et utvalg til å vurdere demokratiunderskuddet i IKS og andre interkommunale samarbeidsordninger. Utredningen skal særlig legge vekt på å vurdere sammensetningen av styrende organer. Formålet med utredningen er å vise hvordan en kan sikre demokratisk styring og kontroll, og mer åpen saksbehandling.”

I sak 02/06 den 23.01.06 fattet Hovedutvalget for overordnet planlegging (HOP) følgende vedtak:

Det nedsettes følgende komité som skal vurdere styring og kontroll av interkommunalt samarbeid som Ullensaker kommune deltar i:

Ingfrid Oddveig Tveit, leder
Øivind H. Thingvold
Lars Rafdal
Ola Nafstad
Tron Erik Hovind

Anbefalingene fra komiteen bør foreligge til herredstyrets møte i juni 2006.

Arbeidsform

Komiteen har innhentet vedtekter og selskapsavtaler for samtlige selskaper og interkommunale samarbeider Ullensaker kommune deltar i. Videre er kommunens praksis knyttet til eierstyring, herunder utøvelse av demokratisk kontroll med virksomhetene, forsøkt kartlagt. Det er videre hentet inn erfaringer fra andre kommuners praksis. Komiteen har dessuten blitt forelagt enkelte relevante artikler om eierstyring.

Komiteen har avholdt 5 møter. På møtene er prosjektdirektiv og prosjektrapport behandlet. Rådmann og juridisk rådgiver har utgjort sekretariat for komiteen.

Sammendrag

Sammendrag av komiteens tilrådinger

Egenregi, selskap eller interkommunalt samarbeid?

Interkommunalt samarbeid har både positive og negative konsekvenser. Det er aspekter knyttet til utøvelsen av demokratisk kontroll og beslutningseffektivitet som er hovedargumentasjon mot ytterligere interkommunalt samarbeid. Samtidig kan samhandling mellom kommuner ha klare fordeler knyttet til økonomi, kompetanse og kvalitet. Hvilke hensyn som bør veie tyngst, vil variere fra sak til sak og må derfor avgjøres konkret.

Positive erfaringer, blant annet fra legevakten og voksenopplæringen, kan tale for at Ullensaker kommune framfor å delta i samarbeid etter kommuneloven § 27 eller selskap, bør tilby aktuelle samarbeidspartnere å produsere tjenesten som vertskommune. Dette gjelder ikke type samarbeid hvor det knytter seg stor grad av økonomisk risiko til virksomheten.

Velger en å organisere virksomheten i selskap må det tas stilling til selskapsform. Dersom virksomheten skal konkurrere om kontrakter i et marked vil aksjeselskap være mest hensiktsmessig. Dersom virksomheten ikke skal konkurrere i et marked, og først og fremst skal ivareta samfunnsmessige mål, vil interkommunalt selskap trolig være mest hensiktsmessig.

Prinsipper for etablering og styring av selskap og samarbeid

Ved etablering av samarbeid bør vedtektene i større grad regulere hvilke disposisjoner de ulike organer har myndighet til å foreta, herunder hvilke disposisjoner som må godkjennes av eier.

Videre bør det legges større vekt på å utforme en presis formålbeskrivelse og avgrensning i selskapsavtalen. Kommunen som eier bør ha fokus på sentrale styringsdokumenter og at virksomheten drives i samsvar med formålet. Glidende utflytning av formål bør tas i forbindelse med årsmeldinger i representantskapet. Ansvarlig folkevalgt organ i Ullensaker kommune bør minst en gang i valgperioden foreta en kontroll med om den faktiske virksomheten i selskapet eller samarbeidet er i samsvar med formålet slik det er beskrevet i selskapsavtalen.

Styrende organer skal være sammensatt i forhold til eierposisjonene eller ha bestemmelser om stemmevekt som tilsvarer eierforhold.

Kommunens representanter på generalforsamlinger og representantskap velges som hovedregel blant folkevalgte representanter. Valget gjøres av herredstyret. Representantene bør velges blant medlemmer eller varamedlemmer i det hovedutvalget som er delegert eierbeføyelsene for selskapet eller samarbeidet.

Herredstyret bør ved oppnevning av representanter medvirke til at det er balansert kjønnsrepresentasjon i selskapsorganene. Med balansert kjønnsrepresentasjon mener utvalget at hvert kjønn ikke bør være representert med mindre enn om lag 40 prosent.

Kommunens representanter i eierorganene skal bidra til at hovedreglene i lov om interkommunale selskap § 8 annet ledd om at innkalling med saksliste til møter i representantskap skal skje med minst fire ukers varsel, overholdes og innarbeides også i samarbeidenes forvaltningspraksis. Det bør være en ambisjon at ikke bare saksliste, men også sakspapir oversendes kommunen minst fire uker før møtet avholdes. Kravet må være å etablere systemer som gjøre det mulig for kompetent organ i Ullensaker kommune å behandle selskapenes årsbudsjett- og regnskap på sine ordinære møter, i forkant av behandlingen av samme dokumenter i eierorganet.

Komiteen anbefaler selskapene/samarbeidene kommunen deltar i er tilordnet hovedutvalg som vist i parentes:

1. Eidsvoll Industrier AS/Ullensaker Industrier AS (HHS)
2. Øvre Romerike Industriservice AS (HHS)
3. Øvre Romerike Næringsutbygging AS (HOP)
4. Digitale Gardermoen IKS (HOP)
5. Gardermoregionens interkommunale brannvesen IKS (HET)
6. Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (HET)
7. Øvre Romerike Revisjonsdistrikt IKS (Kontrollutvalget)
8. Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (K§27) (HET)
9. Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike (K§27) (HOP)
10. Øvre Romerike Utvikling (K§27) (HOP)
11. Øvre Romerike Utvikling/SNP Gardermoregionen (K§27) (HOP)
12. Øvre Romerike interkommunale innkjøpssamarbeid (K§27) (HOP)
13. Tunstyret (K§27) (HSBK)
14. Interkommunal voksenopplæring (vertskommunemodell) (HHS)
15. Jessheim interkommunale legevakt (vertskommunemodell) (HHS)
16. Ullensaker og Gjerdrum landbrukskontor (vertskommunemodell) (HOP)
17. Barnevernsvakten ved Romerike Politikammer (vertskommunemodell) (HSBK)

Rollen til kommunes representanter i eierorganer

Representanter i selskapsorganer oppnevnt av Ullensaker kommune er kommunens representant i selskapet eller samarbeidet.

Ullensaker kommunes representanter i eierorganer skal opptre lojalt overfor de til en hver tid gjeldende flertallsbeslutninger i kompetent folkevalgt organ i Ullensaker kommune og avgi stemme i selskapsorganet i samsvar med dette.

Det bør ikke åpnes for at kommunens representanter kan stemme delt og for eksempel samle seg i politiske blokker på tvers av kommunegrensene. Unntak fra dette gjelder for representanter i samarbeider viss primære funksjon ikke er produksjon av tjenester, men mer strategisk og samfunnsmessig utviklingsarbeid. I slike samarbeid kan kommunens representanter stemme etter egen overbevisning.

Ullensaker kommune skal utarbeide fast opplæringsprogram for kommunens representanter på generalforsamlinger eller representantskap i selskap. Alle representanter skal tilbys gjennomføring av slikt program innen en måned etter at de er valgt.

Reglement for Ullensaker kommunes representanter i eierorganer

Komiteen anbefaler at det vedtas eget reglement for kommunes representanter i eierorganer.
Vedlagt følger forslag til reglement.

Tolking av mandat, formål og problemstillinger

Tolking av mandatet

I sak 02/06 den 23.01.06 ga HOP følgende mandat:

Det nedsettes følgende komité som skal vurdere styring og kontroll av interkommunalt samarbeid som Ullensaker kommune deltar i.

Komiteen er av den oppfatning at mandatet kan operasjonaliseres som følger:

1. Kartlegge og vurdere følgende forhold:
 - Kartlegge kommunens deltakelse i interkommunalt samarbeid og deltakelse i selskaper, herunder samarbeid organisert etter vertskommunemodellen
 - Beskrive saksbehandlingsrutinene i de interkommunale samarbeid, selskaper og foreninger Ullensaker kommune deltar
 - Beskrive styringsbestemmelser i lov, forskrift og vedtekter
 - Beskrive praksis for oppnevning av kommunens medlemmer i representantskap og styrer
 - Beskrive kompetent organs praksis for styring av de interkommunale samarbeid og selskaper kommunen deltar i gjennom valgte medlemmer i rettsfellesskapenes styringsorganer
 - Beskrive hvordan andre utvalgte kommuner har formalisert forvaltningen av sin eierrolle
 - Beskrive kommunens praksis knyttet til utvikling av strategier som bestiller/kunde hos interkommunale samarbeider og selskaper.
2. Vurdere funnene og beskrive ønsket framtidig situasjon.
3. I lys av de vurderinger komiteen gjør, fremme forslag til ønskede endringer i dagens praksis i form av rutiner og reglement, herunder en angivelse av prinsipper for valg av type rettsfellesskap kommunen i framtiden bør velge for løsning av ulike behov.

Avgrensing mot interesseorganisasjoner, lag og foreninger

Komiteens arbeid avgrenses mot Ullensaker kommunes deltakelse i foreninger og lag, for eksempel KS, krisesenter, veglag og lignende. Videre faller vurdering av styringsrutiner for kommunens disposisjoner som eneeier (kommuneskogen, grunneier) utenfor rammen av komiteens mandat.

Kommunal tjenesteproduksjon og forvaltning av eierinteresser

Ullensaker kommune produserer en lang rekke tjenester gjennom å samarbeide med andre kommuner, herunder fylkeskommunen. Videre samarbeider kommunen også i noen grad med private om produksjon av tjenester som fremmer kommunens interesser.

Dette samarbeidet er organisert i ulike typer rettsfellesskap, i hovedsak styrer for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27, interkommunale selskap (IKS) eller aksjeselskap. I tillegg er Ullensaker kommune vertskommune for produksjon av tjenester til andre kommuners innbyggere.

Felles for alle disse organisasjonsformene er at det knytter seg spesielle styringsutfordringer til driften av virksomhetene. Når Ullensaker kommunen produserer tjenester i egen regi skjer dette i en hierarkisk organisasjon hvor herredstyret har primærkompetansen, typisk myndigheten til å delegerer, instruere og omgjøre.

Når tjenesteproduksjonen eller forvaltningen legges til styrer eller selskaper som ikke i samme grad er underlagt herredstyrets instruksjons- og organisasjonsmyndighet, ivaretas Ullensaker kommunes interesser av representanter i selskapenes styrende organer som er valgt eller utpekt av Ullensaker kommune.

Mulighetene for oppfølging/styring for det folkevalgte organet som har oppnevnt representantene eller som har ansvaret for å følge opp selskapet på vegne av kommunen, vil variere noe i forhold til type rettsfellesskap, type organ og vedtektene.

Herredstyret er ikke tilfreds med den forvaltningen av kommunens eierinteresser som er rådende praksis per dags dato. Det er ikke utarbeidet skriftlige rutiner eller reglementer på området, utover de bestemmelsene som følger av lov og forskrift. Det må avklares om begrensningene for en mer effektiv og målrettet styring og kontroll av kommunens eierposisjoner ligger i praksis og kulturelle forhold eller om det er manglende regulering som er årsaken til at nåværende tilstand ikke er i samsvar med ønsket tilstand.

Sentrale problemstillinger

Følgende sentrale problemstillinger er drøftet av komiteen:

- Hvordan sikre at det er samsvar mellom eiers formål med selskapet/samarbeidet og den virksomhet som faktisk utøves, særlig innretningen på den virksomheten som gradvis utvikles?
- Hvordan i forkant av beslutninger sikre at det er samsvar mellom kommunens interesser som eier og det som fremmes av kommunens medlemmer i selskapet/samarbeidets besluttede organer?
- Hvordan kontrollere at de forslag som er fremmet og den stemmegivning som er gjort, er i samsvar med flertallsstandpunktene i organet som utøver kommunens eiermyndighet?
- Hvilke krav til saksbehandling og innsynsrett i selskapets dokumenter bør sikres for at kommunene best mulig skal kunne utøve sin eierfunksjon?
- Hvem bør velge og hvordan bør valg og nyvalg av kommunens representanter i selskapsorganene skje?
- Hvilke forutsetninger og prinsipper skal legges til grunn i kommunens vurdering av om den skal engasjere seg i selskap eller interkommunalt samarbeid og i tilfelle hvilke type rettsfellesskap bør velges for løsning av ulike typer oppgaver?

Ullensaker kommunes deltakelse selskap og samarbeid

Innledning

Komiteen har samlet inn og gått gjennom vedtektene og selskapsavtalene for de selskaper og samarbeider Ullensaker kommune for tiden deltar i. Det er ikke funnet vesentlige feil eller mangler i vedtekter og avtaler for de selskap og samarbeid kommunen deltar i. Komiteen vil likevel påpeke at manglende standardisering av avtaler og vedtekter gjør det vanskelig å orientere seg i disse.

Nedenfor er det gitt en oversikt over de aksjeselskaper, interkommunale selskap, samarbeid etter kommuneloven § 27 og vertkommunesamarbeid Ullensaker kommune for tiden deltar i.

Aksjeselskap (AS)

Eidsvoll Industrier AS

Formål: Yrkesmessig attføring

Eiere: Ullensaker (22%), Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Akershus fylkeskommune, private

Ullensaker Industrier AS

Formål: Yrkesmessig attføring

Eiere: Eidsvoll Industrier AS

Datterselskap av Eidsvoll Industrier AS

Øvre Romerike Industriservice AS (ØRI)

Formål: Sysselsetting av yrkesvalghemmede/uføretrygdede

Eiere: Ullensaker (33%), Nannestad og Eidsvoll

Øvre Romerike Næringsutbygging AS

Formål: Næringsmessig selskap som bidrar til næringsmessig og regional utvikling på Øvre Romerike

Eiere: Ullensaker (28%), Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes, Gjerdrum og Akershus fylkeskommune

Interkommunale selskap (IKS)

Gardermoreregionens interkommunale brannvesen IKS (GRIB)

Formål: Ivareta deltakernes oppgaver knyttet til drift av brannvesen

Eiere: Ullensaker (61%), Nannestad, Gjerdrum

Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (ØRAS)

Formål: Innsamling og behandling av husholdningsavfallet i eierkommunene, utvikle en enhetlig praksis innen avfallsrelaterte funksjoner i eierkommunene, kjøp og salg av varer og tjenester som knytter seg til innsamling, transport, behandling og omsetning av avfallsprodukter og det som står i forbindelse med dette, alene eller sammen med andre.

Eiere: Ullensaker (40,9%), Eidsvoll, Nannestad, Hurdal

Selskapets vedtekter er under revisjon. Endringene består i hovedsak i å avgrense selskapets formål til behandling av husholdningsavfall.

Digitale Gardermoen IKS (DGI)

Formål: Ivareta eierkommunens oppgaver knyttet til drift, service og utvikling av informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Eiere: Ullensaker (ved stiftelse 30,1%), Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Øvre Romerike Revisjonsdistrikt IKS

Formål: Sørge for løpende kontroll med at forvaltningen i deltakende kommunene er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for revisjon i kommunene. Forberede saker til kontrollutvalgene. Tilby revisjonstjenester til interkommunale selskap og virksomheter, kommunale og fylkeskommunale aksjeselskap.

Eiere: Ullensaker (ved stiftelse 37,3%), Nannestad, Hurdal, Eidsvoll og Gjerdrum

Interkommunalt samarbeid (kommuneloven § 27)

Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (UNIVANN)

Status: Eget rettssubjekt

Formål: Produksjon av drikkevann til deltakerkommunene

Eiere: Ullensaker (80%) og Nannestad

Samarbeidet har ikke egne tilsatte, men tar opp lån i eget navn. Låneopptak forutsetter vedtak om garanti hos de samarbeidende kommunene.

Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike

Status: Ikke eget rettssubjekt. Disposisjoner gjennom Eidsvoll kommune.

Formål: På vegne av skatteoppkreverne i deltakende kommuner sørge for gjennomføring av de oppgaver som framgår av skattebetalingsloven § 47, folketrygdloven kap 17 og instruks for skatteoppkreve kap 4 og vedtak i kontrollenhetens styre.

Eiere: Ullensaker (andel av samlet antall innbyggere og arbeidsgivere vektet 50/50) Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Øvre Romerike Utvikling (ØRU)

Status: Eget rettssubjekt

Formål: Samarbeidsorgan for deltakerkommunene

Eiere: Ullensaker (andel av samlet antall innbyggere) Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Øvre Romerike Utvikling/SNP Gardermoregionen

Status: Fireårig prosjekt under ØRU

Eiere: Ullensaker (andel av samlet antall innbyggere) Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Øvre Romerike interkommunale innkjøpsamarbeid (IIØR)

Status: Del av under ØRU

Eiere: Ullensaker (andel av samlet antall innbyggere) Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Tunstyret

Status: Ikke eget rettssubjekt.

Formål: Forvalte leid bygningsmasse på Sør Gardermoen

Eiere: Ullensaker (50%) og Akershus Fylkeskommune (50%).

Virksomheten har de siste årene blitt drevet som et prosjekt. Fra 1. april 2006 er samarbeidet formalisert i et samarbeid ledet av valgt styre.

Interkommunalt samarbeid – Vertskommunemodellen

Interkommunal voksenopplæring

Formål: Tilby norskopplæring for innvandrere, ivareta deltakende kommuners plikter etter introduksjonsloven og opplæringslovas bestemmelser om grunnskoleopplæring for voksne.

Vertskommune: Ullensaker

Mottakerkommuner: Nannestad, Hurdal, Eidsvoll, Nes og Gjerdrum

Legevakt

Formål: Yte hjelp ved akutt skade og sykdom kveld, natt, helg og høytid

Vertskommune: Ullensaker

Mottakerkommuner: Nannestad og Gjerdrum

Felles landbrukskontor for Ullensaker og Gjerdrum

Formål: Yte land- og skogbruksfaglige tjenester til de deltakende kommunene.

Vertskommune: Ullensaker

Mottakerkommuner: Gjerdrum

Barnevernsvakta ved Romerike Politikammer

Formål: Være barnevernstjeneste utenfor ordinær kontortid.

Vertskommune: Lørenskog

Mottakerkommuner: Alle kommuner på Romerike med unntak av Skedsmo og Eidsvoll

I tillegg selger Ullensaker kommune rensjetjenester knyttet til avløp til Nannestad kommune. Dette samarbeidet er foreløpig ikke formalisert.

Ullensaker kommune yter videre tilskudd til krisesenter. Ullensaker er representert i virksomhetens styringsorganer ved at ØRU oppnevner ett styremedlem på vegne av kommunene på Øvre Romerike.

Egenregi, selskap eller interkommunalt samarbeid?

Interkommunalt samarbeid har både positive og negative konsekvenser. Det er aspekter knyttet til utøvelsen av demokratisk kontroll og beslutningseffektivitet som er hovedargumentasjon mot ytterligere interkommunalt samarbeid. Den politiske styringen kan bli vanskelig når beslutningene flyttes ut av hovedutvalg og kommunestyre og over i egne styre hvor få av politikerne og administrasjonen deltar. Samtidig kan samhandling mellom kommuner ha klare fordeler knyttet til økonomi, kompetanse og kvalitet, spesielt for de minste kommunene. En diskusjon omkring konsekvenser ved interkommunalt samarbeid nyanseres gjennom både omfanget av og dybden ved de ulike samarbeidene. Samarbeid knyttet til støttefunksjoner vil ikke gi tilsvarende konsekvenser for styring og kontroll som ved f.eks. utøvelsen av omsorgstjenester. Også sektorvis vil det være stor forskjell ved effektene og konsekvensene av interkommunalt samarbeid.

Når bør kommunen delta i selskap eller samarbeid?

Blant de momenter som taler for etablering av interkommunalt samarbeid er utsikten til økonomisk gevinst for deltakerkommunene, bedre mulighet for utvikling og rekruttering av kompetanse og dermed økt kvalitet på tjenestene. Som strategisk virkemiddel kan interkommunalt samarbeid være et første skritt på veien mot konkurranseutsetting eller outsourcing av virksomhet, eller et strategisk alternativ til kommunesammenslutning.

Blant de momenter som taler mot etablering av interkommunalt samarbeid er ulik prioritering av det aktuelle tjenesteområdet mellom kommunene, strid om lokalisering, redusert kontroll og styring over egen virksomhet, intern motstand og andre økonomiske og organisatoriske overgangskostnader. Forvaltningsmyndighet kan ikke delegeres til et interkommunalt samarbeid med mindre særlovverket gir anledning til det.

Hvilke hensyn som bør veie tyngst, vil variere fra sak til sak, og fra kommune til kommune. Utsikt til økonomisk gevinst (stordriftsfordeler) bør være et tungtveiende hensyn.

Prinsipper for valg av type rettsfelleskap

Rammebetingelsene for ordinær kommunal virksomhet er utformet med tanke på lokal styring, tjenesteyting og forvaltning etter politiske prioriteringer og omfattende, demokratiske beslutningsprosesser med offentlig innsyn. Art, omfang og kvalitet på tjenestetilbudet fastsettes ut fra kommunenes ulike samfunnsmessige mål.

Rammebetingelsene for selskapsorganisering er i betydelig grad utformet med tanke på forretningsmessig drift i et marked, og gir begrensninger i hva som kan styres av politiske organer, hvordan de kan styre og hva slags prioriteringer som bør legges til grunn for styring av virksomheten. Eierstyring er ressurskrevende, og forutsetter utvikling av kompetanse i kommunen. Både i Norge og internasjonalt har utviklingen av en omfattende kommunal tjenesteproduksjon, kombinert med trangere økonomiske rammer, gitt en utvikling i retning av organisasjonsformer som vektlegger effektiv produksjon og raske beslutninger.

Dersom det er stort behov for politisk styring av virksomheten (f.eks. kjernevirksomhet), og virksomheten ikke kan/skal markedeksponeres vil vertskommuneløsning være best egnet. Dersom virksomheten skal markedeksponeres, og det er lite politisk strid om virksomheten

(utførerfunksjoner, administrative funksjoner) vil selskapsorganisering være best egnet.

Hvis organisering innenfor kommunen: Skal vi organisere virksomheten som ordinær vertskommuneløsning eller som virksomhet med eget styre etter kommunelovens §27? Begge alternativene innebærer at en av kommunene overtar det organisatoriske ansvaret for virksomheten, mens de andre kommunene kjøper tjenester av vertskommunen. Vertskommunen har arbeidsgiveransvaret for de ansatte. Et evt eget styre vil ikke ha myndighet på linje med et selskapsstyre, men vil gi deltakerkommunene direkte innflytelse over driften. Dersom deltakerkommunene har som grunnholdning at vertskommunen vil ivareta driften tilfredsstillende, er det ikke nødvendig å etablere et eget styre. Overordnet kommunikasjon og kontakt mellom deltakerkommunene kan ivaretas i generelle fora på rådmannsnivå. Både for den interkommunale legevakten, voksenopplæringen og barnevernsvakten er det opprettet rådgivende organ for brukerkommunene.

Dersom deltakerkommunene har som grunnholdning at vertskommunen vil ivareta driftsoppgavene tilfredsstillende vil ordinær vertskommuneløsning være mest hensiktsmessig. Dersom det er viktig for deltakerkommunene å sikre direkte kontroll over driften kan virksomhet med eget styre etter K § 27 være et alternativ.

Aspektet demokratisk kontroll med virksomhet organisert etter en vertskommunemodell, vil være ulikt for vertskommunen og de kommunene som kun er kjøpere av tjenesten. I vertskommunene har kommunestyret/hovedutvalgene fortløpende full instruksjonsrett etter de ordinære linjene til administrasjonene via rådmannen. For kommuner som kun er kjøpere må den demokratiske kontrollen i hovedsak foregå på forhånd ved kontraktsinngåelsen med vertskommunen. Foruten å benytte ordinære misligholdebeføyelser, vil kjøperkommunens mulighet til å påvirke produksjonen av tjenesten i kontraktsperioden være begrenset.

Positive erfaringer, blant annet fra legevakten og voksenopplæringen, kan tale for at Ullensaker kommune framfor å delta i samarbeid etter kommuneloven § 27 eller selskap, bør tilby aktuelle samarbeidspartnere å produsere tjenesten som vertskommune. Dette gjelder ikke type samarbeid hvor det knytter seg stor grad av økonomisk risiko til virksomheten.

Hvis selskapsorganisering: Skal vi organisere virksomheten som interkommunalt selskap eller aksjeselskap?

Begge selskapsformene er selvstendige juridiske subjekter, og rammebetingelsene er utformet med sikte på forretningsdrift i et marked. Eiernes myndighet utøves indirekte, gjennom selskapenes eierorganer. Interkommunale selskaper er gjennom representantskapet knyttet tettere opp mot kommunenes politiske organer enn det aksjeselskaper er, og representantskapet behandler flere saker enn det generalforsamlingen i aksjeselskap gjør. Aksjeselskapsformen gir konkurranseutsatt virksomhet samme rammevilkår som konkurrentene. Aksjeselskaper kan ha andre deleiere enn kommuner.

Dersom virksomheten skal konkurrere om kontrakter i et marked, vil aksjeselskap være mest hensiktsmessig. Dersom virksomheten ikke skal konkurrere i et marked, og først og fremst skal ivareta samfunnsmessige mål, vil interkommunalt selskap trolig være mest hensiktsmessig.

Styring av selskap og interkommunale samarbeid

Praksis i Ullensaker kommune

Det er ikke utarbeidet generelle regler om hvordan medlemmer i representantskap og styrer oppnevnt av Ullensaker kommune skal utøve sitt verv.

Unntak gjelder for vedlagt "Reglement for kommunes representanter i samarbeidsutvalg ved skolene." Videre er i det i enkelte politiske saker om oppretting eller endring av selskaper/samarbeider fattet vedtak om hvilket folkevalgt organ i Ullensaker kommune som skal oppnevne og ivareta kommunens eierinteresser. Fra disse sakene kan en utlede instruksjoner for det enkelte selskap/samarbeid. Unntak gjelder også for administrativt oppnevnt personell som er underlagt ordinære administrative rutiner og rådmannens instruksjonsmyndighet.

Ullensaker kommunes medlemmer til selskapsorganer velges som hovedregel av herredstyret på andre møte i ny valgperiode. Det er ikke laget generelle rutiner eller reglement for hvilket politisk organ kommunens representanter i eierorganer skal rapportere til.

Selv om det ikke er ikke laget generelle rutiner for hvilket folkevalgt organ som skal kontrollere at den løpende driften i de ulike selskap eller samarbeid er i samsvar med kommunens eierinteresse, er det utviklet en praksis for hvilket hovedutvalg som har ansvaret for de ulike selskap og samarbeid. Likevel er det i liten grad praksis for å referere eller orientere det hovedutvalget som har det faglige ansvaret på området, om vedtak som treffes i selskapene eller samarbeidendes styringsorganer. Unntatt fra dette er som hovedregel innkallinger med sakspapirer og protokoller fra representantskapsmøtene. I forhold til DGI fattet herredstyret vedtak (sak 30/06) om at sakliste med tilhørende dokumenter til representantskapsmøtet skulle legges fram for HOP til behandling før møtet i DGI.

Ullensaker kommunes praksis knyttet til utvikling av strategier som bestiller/kunde hos interkommunale samarbeider og selskaper framkommer dels i økonomiplan/budsjett og dels i enkelte saker om virksomheten i det enkelte selskap eller samarbeid. Det er ikke utarbeidet samlet eierskapsmelding for Ullensaker kommune.

Praksis i andre kommuner

Det er lite skriftliggjorte retningslinjer og rutiner i andre kommuner på dette området. Som første kommune fremmet Bergen kommune en eierskapsmelding for sin rolle som eier av en rekke selskaper og samarbeider.

Rådet for Drammensregionen (åtte kommuner) utarbeidet høsten 2004 en rapport om interkommunalt samarbeid i Drammensregionen med fokus på organisering og eierstyring. Nedenfor er sammendraget og anbefalingene fra kapittel 3 - Eierroller og eierstyring gjengitt:

"Eierroller og eierstyring handler om utfordringer knyttet til kommunal eierstyring, ulike former for eierstyring og ulike virkemidler for kommunal eierstyring. Utredningen drøfter to ulike eierroller, med hver sine organer, mål og sett av virkemidler for eierstyring.

Eierstyring innebærer utfordringer i skjæringspunktet mellom politisk samfunnsstyring og fristilt forretningsdrift, derunder fare for målforskryvning, begrenset mulighet for å påvirke prioriteringer i selskapenes drift og begrenset mulighet for å påvirke selskapenes budsjetter. Ulike og til dels motstridende roller stiller høye krav til profesjonalitet både hos eiere og selskaper. Kompetanseutvikling er nødvendig.

Den overordnede, politiske eierrollen utøves av de politiske organene. Virkemidlene skal her bidra til ivaretagelse av samfunnsmessige mål. De viktigste virkemidlene er utforming av kommunens eierstrategi, valg av organisasjonsform for kommunal virksomhet, definisjon av selskapenes formål, politisk avklaring i saker som skal avgjøres av representantskap / generalforsamling. Rådmannen legger frem sakene til politisk behandling.

Den operative eierrollen utøves først og fremst av selskapenes eierorganer (representantskap, generalforsamling). Virkemidlene skal her brukes slik at "det gode eierskapet" ivaretas, til beste for så vel eier som selskap. De viktigste virkemidlene er fastsetting av vedtekter/selskapsavtale, utnevning av styre, sikring av forutsigbarhet for selskapet, oppfølging av resultater, sikring av god dialog mellom eier og selskap. Selskapet legger frem sakene til behandling.

Initiativ til eieravklaring av selskapsaker på politisk nivå kan tas av daglig leder, styre, rådmannen og politiske organer. Beslutningsgrunnlag til politiske organer i eiersaker utarbeides av rådmannen, evt etter samordning med rådmennene i andre kommuner. Beslutningsgrunnlag til selskapenes eierorganer utarbeides av selskapet (daglig leder)."

Prinsipper for etablering og styring av selskap og samarbeid

I dette kapittelet behandles de prinsipper som kommunen legger til grunn ved vurdering av om hvilken organisasjonsform en bør velge når det skal etableres nye selskap/samarbeider og hvordan Ullensaker kommune bør utøve sine eierbeføyelser i selskaper og interkommunale samarbeider.

Disse prinsippene kommer i tillegg til de foretningmessige vurderinger og de krav som følger av lov og forskrift som regulerer valgt type rettsfelleskap. Formålet med kapittelet er dels å virke som instruks for administrasjonen ved forhandlinger med andre kommuner om etablering av selskap eller interkommunalt samarbeid og dels å regulere kommunens nåværende deltakelse i selskaper og samarbeider.

Begrepet selskapsorganer benyttes i dette dokumentet om generalforsamling, representantskap, styret og eventuelle organer for brukermedvirkning. Begrepet eierorganer benyttes om generalforsamling i aksjeselskap, representantskap i interkommunale selskap og styret i samarbeid etter kommuneloven § 27.

Prinsipper for valg av type rettsfelleskap

Når det gjelder vurderingen av om samarbeidet skal skje i regi av en kommune, vertskommune/§ 27 samarbeid, eller i form av selskap, vises det til drøftingen under kapittel 5.2 - Prinsipper for valg av type rettsfelleskap.

Fokus på eierstyring ved utarbeidelse av selskapsavtalen

Det må bli mer fokus på regulering av styring og eierkontroll ved etablering av selskap/samarbeid. Fokuset ved etablering er ofte på rollen til selskapsorganene i forhold til daglig leder og selskapets virksomhet. Vedtektene bør i større grad regulere hvilke disposisjoner de ulike organer har myndighet til å foreta, herunder hvilke disposisjoner som må godkjennes av eier.

Avtalt formål kontra faktisk virksomhet

Internasjonalt har eierstyring av selskap tradisjon for å skje gjennom tydelig avgrensning av selskapets formål i selskapsavtalen. Denne formen for eierstyring har først de siste årene blitt særlig vektlagt i kommunene. Det har i liten grad blitt spurt om det er samsvar mellom eiers formål med selskapet/samarbeidet og den virksomhet som faktisk utøves. Tendensen har vært å lage meget vide formål eller å la virksomheten utvikle seg slik styret har funnet det hensiktsmessig uten at formålet i selskapsavtalen har blitt endret.

Komiteen er av den oppfatning at det ved etablering av nye selskap eller samarbeider bør legges større vekt på å utforme en presis formålbeskrivelse og avgrensning i selskapsavtalen. Kommunen som eier bør ha fokus på sentrale styringsdokumenter og at virksomheten drives i samsvar med formålet. Glidende utflytning av formål bør tas i forbindelse med årsmeldinger i representantskapet. Ansvarlig folkevalgt organ i Ullensaker kommune bør minst en gang i valgperioden foreta en kontroll med om den faktiske virksomheten i selskapet eller samarbeidet er i samsvar med formålet slik det er beskrevet i selskapsavtalen.

Skal formål vesentlig endres bør dette gjøres i form av eierskapsmelding. Ullensaker kommune har nylig vært med på initiere en presisering av formålet til ØRAS. Kommunen var av den oppfatning at selskapsformålet var definert for vidt og at dette ga styret mulighet til å utvikle selskapet til et omfang som ikke var ønskelig for Ullensaker kommune som eier.

Det bør videre avklares i selskapsavtalen hvem som har myndighet til å beslutte om det skal opprettes datterselskap. Det er ikke ønskelig at et stramt formål omgås ved at det opprettes datterselskap. Komiteen ser at det kan være hensiktsmessig å opprette slike selskap i situasjoner hvor en skal produsere tjenester som kan komme i konkurranse med tjenester levert av privateide selskap. Dette særlig begrunnet i reglene om offentlig støtte til selskaper som opererer i uregulerte markeder. Typiske situasjoner kan være håndtering av næringsavfall (ØRAS) og salg av bredbåndstjenester til andre enn eierkommunene (DGI).

Samsvar mellom ansvarsdel og myndighet

Ullensaker bør sikre seg at styrende organer er sammensatt i forhold eierposisjonene. Dersom hver kommunen kun møter med en eller et lite antall representanter i representantskap, må stemmevekten tilsvare eierforhold.

Sammensetningen av eierorganene

Det må utarbeides generelle vurderinger om hvilke type kompetanse personer som Ullensaker kommunen ønsker skal oppnevnes til verv i selskapsorganer, skal ha. Som hovedregel skal ikke Ullensaker kommune oppnevne både administrasjon og folkevalgte til samme organ.

Kommunens representanter på generalforsamlinger og representantskap velges som hovedregel blant folkevalgte representanter. Representantene bør velges blant medlemmer eller varamedlemmer i det hovedutvalget som er delegert eierbeføyelsene for selskapet eller samarbeidet.

Praksis for de siste interkommunale selskaper som er opprettet, har vært at ordførerne i de deltagende kommuner skulle utgjøre representantskapet. Ordførerne har stemt i forhold til egen kommunes prosentvise eierandel. Formålet med å benytte ordfører som eneste representant i eierorganet har vært å benytte den spesielle situasjonen ordfører har som kommunens offisielle representant utad. Ordfører vil være den enkeltrepresentanten av de folkevalgte som har best mulighet til å forankre sin oppfatning og stemmegivning i herredstyret. Selv om kompetent organ i Ullensaker kommune kan gi instruks om hvordan ordfører skal stemme, har denne muligheten i liten grad blitt benyttet. Videre er det en ulempe med denne ordningene er at det blir liten politisk bredde i kommunens representasjon til selskapenes eierorganer og dermed tilgangen på informasjon til kommunens samlede politiske miljø. Dette kan være med på å svekke den løpende politiske debatten om kommunens forvaltning av dens eierinteresser.

Kommunens representanter til representantskap i interkommunale selskaper skal velges av herredstyret. Komiteen er av den oppfatning at valg av representanter til eierorganer generelt bør ligge til herredstyret. Tilsvarende gjelder andre selskapsorganer i den grad kommunen og ikke eierorganet skal oppnevne disse. Komiteen mener videre at det bør søkes å oppnå en gjennomgående representasjon fra ansvarlig hovedutvalg til selskapsorganene ved at herredstyret oppnevner kommunens representanter til selskapsorganene blant medlemmene eller varamedlemmene i det hovedutvalg som er ansvarlig for selskapet. Ved å tilordne de ulike selskaper og samarbeider et hovedutvalg og samtidig etterstrebe gjennomgående representasjon, vil en oppnå en ansvarliggjøring av hovedutvalgene og en større grad av aktivt eierskap. En vil videre lettere unngå ansvarspulverisering og at lojaliteten til kommunens representanter i eierorganene rettes mot selskapet framfor eierkommunen.

Kommunens representanter i styrer i selskaper og samarbeider hvor kommunens formål er tjenesteproduksjon mot innbyggere, eiendomsforvaltning eller myndighetsutøvelse, bør som hovedregel velges blant medlemmer eller varamedlemmer i det hovedutvalget som er delegert eierbeføyelsene for selskapet eller samarbeidet. Unntaksvis kan det være hensiktsmessig at styrmedlemmer kan rekrutteres fra administrasjonen eller blant personer utenfor denne persongruppen.

Oppnevning av kommunens representanter i selskapsorganer i virksomheter som er etablert for å utføre kontrolloppgaver eller å produsere støttetjenester, kan i større grad skje administrativt. Disse vervene kan som hovedregel også besettes med administrativt personale. Et typisk eksempel på dette er den interkommunale arbeidsgiverkontrollen.

Kommunens representanter i styrer i selskaper og samarbeider, hvor kommunens formål i all hovedsak er knyttet til kapitalavkastning, søkes rekruttert blant personer med faglige og profesjonelle ferdigheter på den aktuelle type virksomhet. Kommunen deltar meget sjelden i denne type rettsfellesskap. Et eksempel på et slikt selskap kan være et eventuelt datterselskap til DGI som blir opprettet med det formålet å selge bredbåndstjenester til forbruker.

Herredstyre bør ved oppnevning av representanter medvirke til at det er balansert kjønnsrepresentasjon i selskapsorganene. I de tilfeller kommunen skal nominere kandidater til styrer, bør det til vervene medlem og personlig varamedlem alltid nomineres personer av ulikt kjønn. Kommunen bør overlate til representantskapet å selv velge blant kommunens kandidater, uavhengig om de er satt opp som medlem eller varamedlem, for på den måten å sikre at organet blir satt sammen med balansert kjønnsrepresentasjon. Med balansert kjønnsrepresentasjon mener utvalget at hvert kjønn ikke bør være representert med mindre enn om lag 40 prosent.

Eierkontroll og tilsyn

I vedtekt/avtale må innskudd, låneramme og/eller årlig kommunalt innskudd reguleres. Etter lov om interkommunale selskap § 18 er, dersom selskapets budsjett forutsetter tilskudd fra deltakerne, ikke budsjettet endelig før kommunes budsjetter er behandlet etter kommuneloven § 45 nr. 4, for så vidt angår tilskuddet.

Det må avklares nærmere hva som blir konsekvensen dersom flertallet i representantskapet fastsetter et kommunalt tilskudd som er større enn det kommunestyret i tilskuddskommunen har fastsatt. Dette gjelder andre virkninger enn retten til å tre ut av samarbeidet.

Struktur og kultur for innsyn og åpenhet

En forutsetning for at kommunen skal kunne utøve sin eierfunksjon effektivt er at saksbehandling og innsyn i selskapets dokumenter er organisert på en forsvarlig måte.

I selskapsavtaler/vedtekter bør det presiseres om forvaltningslov, offentlighetslov og arkivlovens bestemmelser om offentlige arkiv skal komme til anvendelse på selskapets virksomhet, uavhengig av om det følger av loven eller ikke. Om nødvendig bør det benyttes mer resurser på stabs- og støttedfunksjoner i selskapene.

Sakspapirene til eierorganene i selskapene og samarbeidene sendes ofte ut for sent til at kommunene rekker å få til en god behandling i forkant beslutningsmøtene i virksomhetene. Kommunens representanter i eierorganene skal bidra til at hovedreglene i lov om interkommunale selskap § 8 annet ledd om at innkalling med saksliste til møter i representantskap skal skje med minst fire ukers varsel, overholdes og innarbeides også i samarbeidenes forvaltningspraksis. Det bør være en ambisjon at ikke bare saksliste, men også sakspapir oversendes kommunen minst fire uker før møtet avholdes. Kravet må være å etablere systemer som gjøre det mulig for kompetent organ i Ullensaker kommune å behandle selskapenes årsbudsjett og regnskap på sine ordinære møter, i forkant av behandlingen av samme dokumenter i eierorganet.

Kommunens representanter i eierorganene bør videre bidra til at innkallinger og protokoller fra møter i også andre selskapsorganer sendes kommunen. Rådmannen skal sørge for at disse blir referat i rette hovedutvalg.

Hvilket organ i kommunen bør utøve eierbeføyelsene?

Det bør fastsettes bestemmelser om hvilke hovedutvalg de ulike selskaper og samarbeider skal rapportere til. Herredstyret bør delegere nødvendig myndighet til hovedutvalgene. Gjennomgående representasjon bør tilstrebes. Videre bør det fastsettes bestemmelser om

hovedutvalgets kontrollansvar, herunder hvilken informasjon det skal etterspørre og hva som skal kontrolleres ved selskapenes virksomhet.

Alle selskaper og samarbeider Ullensaker kommune deltar i, skal til enhver tid være tilordnet et hovedutvalg. Det skal framgå av kommunens delegeringsreglement hvilke selskaper og samarbeider som er tilordnet de enkelte hovedutvalg. Dersom annet ikke framkommer av delegeringsreglementet, skal det legges til grunn at hovedutvalget har rett til å forvalte alle kommunens eierbeføyelser, i den grad det ikke gjelder delegeringsforbud.

Komiteen anbefaler selskapene/samarbeidene kommunen deltar i er tilordnet hovedutvalg som vist i parentes:

1. Eidsvoll Industrier AS/Ullensaker Industrier AS (HHS)
2. Øvre Romerike Industriservice AS (HHS)
3. Øvre Romerike Næringsutbygging AS (HOP)
4. Digitale Gardermoen IKS (HOP)
5. Gardermoregionens interkommunale brannvesen IKS (HET)
6. Øvre Romerike Avfallsselskap IKS (HET)
7. Øvre Romerike Revisjonsdistrikt IKS (Kontrollutvalget)
8. Ullensaker og Nannestad interkommunale vannverk (K§27) (HET)
9. Arbeidsgiverkontrollen Øvre Romerike (K§27) (HOP)
10. Øvre Romerike Utvikling (K§27) (HOP)
11. Øvre Romerike Utvikling/SNP Gardermoregionen (K§27) (HOP)
12. Øvre Romerike interkommunale innkjøpssamarbeid (K§27) (HOP)
13. Tunstyret (K§27) (HSBK)
14. Interkommunal voksenopplæring (vertskommunemodell) (HHS)
15. Jessheim interkommunale legevakt (vertskommunemodell) (HHS)
16. Ullensaker og Gjerdrum landbrukskontor (vertskommunemodell) (HOP)
17. Barnevernsvakten ved Romerike Politikammer (vertskommunemodell) (HSBK)

Rollen til kommunes representanter i eierorganer

Oppgavene og rollen til kommunens representanter i eierorganer i selskap og samarbeid bør fastsettes som reglement. Nedenfor drøftes innholdet i oppgavene og rollen nærmere. Vedlagt følger komiteens forslag til ” Reglement for Ullensaker kommunes representanter i eierorganer”.

Valg av representanter

Komiteen er av den oppfatning at Ullensaker kommune vil være best tjent med at herredsstyret samlet oppnevner kommunens representanter til selskapsorganene. Valget skjer basert på forholdstallsprinsippet.

Ved å tilordne de ulike selskaper og samarbeider et hovedutvalg og samtidig etterstrebe gjennomgående representasjon, vil en oppnå en ansvarliggjøring av hovedutvalgene og en større grad av aktivt eierskap. En vil videre lettere unngå ansvarspulverisering og at lojaliteten til kommunens representanter i eierorganene rettes mot selskapet framfor eierkommunen.

Representantene velges for hele kommunevalgperioden på møtet etter herredstyrets konstituerende møte, med unntak for selskap og samarbeider som har vedtektsfestet avvikende funksjonsperiode.

Herredstyret kan når som helst foreta nyvalg av Ullensaker kommunes representanter til eierorganer i tilordnede selskaper og samarbeid. Tilsvarende gjelder i styrene i selskap og samarbeider hvor det er beskrevet i selskapsavtalen at det er Ullensaker kommune og ikke eierorganet som skal oppnevne medlemmene.

Samhandling eier og eiers representanter i styringsorganene

Representanter i selskapsorganer oppnevnt av Ullensaker kommune er kommunens representant i selskapet eller samarbeidet.

Ullensaker kommunes representanter i eierorganer skal opptre lojalt overfor de til en hver tid gjeldende flertallsbeslutninger i kompetent folkevalgt organ i Ullensaker kommune og avgi stemme i selskapsorganet i samsvar med dette. Det bør ikke åpnes for at kommunens representanter kan stemme delt og for eksempel samle seg i politiske blokker på tvers av kommunegrensene.

Unntak fra dette gjelder for representanter i samarbeider viss primære funksjon ikke er produksjon av tjenester, men mer strategisk og samfunnsmessig utviklingsarbeid. I slike samarbeid kan kommunens representanter stemme etter egen overbevisning. Vedkommende skal særlig påvirke at vedtakene i selskapsorganet er med på å realisere intensjonen i de vedtak som er fattet av kompetente folkevalgte organ i Ullensaker kommune.

Kommunens representanter i eierorganene skal bidra til at hovedreglene i lov om interkommunale selskap § 8 annet ledd om at innkalling med sakspapirer til møter i representantskap skal skje med minst fire ukers varsel, overholdes og innarbeides også i samarbeidenes forvaltningspraksis. Kravet må være å etablere systemer som gjøre det mulig for kompetent organ i Ullensaker kommune å behandle selskapenes årsbudsjett- og regnskap på sine ordinære møter, i forkant av behandlingen av samme dokumenter i eierorganet.

Kommunens representanter i eierorganene bør videre bidra til at innkallinger og protokoller fra møter i også andre selskapsorganer sendes kommunen. Rådmannen skal sørge for at disse blir referat i rette hovedutvalg.

Ullensaker kommunens representanter i eierorganene skal bidra til å heve hovedutvalgets kunnskap om selskapet eller samarbeides virksomhet.

Opplæring av kommunens representanter i selskapsorganer

Det skal tilbys adekvat opplæring til representanter i styrende organer slik at disse kan stille riktige krav til de saksunderlag som produseres i selskapet og hvordan flyten av slike dokumenter skal være.

Ullensaker kommune skal utarbeide fast opplæringsprogram for kommunens representanter på generalforsamlinger eller representantskap i selskap. Alle representanter skal tilbys gjennomføring av slikt program innen en måned etter at de er valgt.

Godtgjørelse og ansvarsforsikring

Kommunens representanter i selskapsorganer mottar godtgjørelse som fastsatt i selskapsavtalen eller av selskapsorganene. Det kommer ikke møtegodtgjørelse i tillegg fra Ullensaker kommune. Deltakelsen dokumenteres med referat fra det enkelte selskapsorgansmøte.

Kommunens representanter i styrer kan bli erstatningsansvarlig for de beslutninger som treffes under utøvelsen av vervet. Det bør derfor tegnes ansvarsforsikring for disse representantene av selskapet.

Vedlegg

Reglement for Ullensaker kommunes representanter i eierorganer

1 Valg av representanter

Herredstyret velger representanter til selskapsorganene i de selskaper og samarbeider kommunen til en hver tid deltar i. Som hovedregel bør representantene velges blant medlemmer eller varamedlemmer i det hovedutvalget selskapet eller samarbeidet er tilordnet

Valget skjer basert på forholdstallsprinsippet.

Representantene velges for hele kommunevalgperioden, med unntak for selskap og samarbeider som har vedtektsfestet avvikende funksjonsperiode, på hovedutvalgets konstituerende møte.

Herredstyret kan når som helst foreta nyvalg av Ullensaker kommunes representanter til eierorganer i selskaper og samarbeid.

2 Rollen til representanter oppnevnt av Ullensaker kommune

Representanter i selskapsorganer oppnevnt av Ullensaker kommune er kommunens representant i selskapet eller samarbeidet.

Ullensaker kommunes representanter i eierorganer skal opptre lojalt overfor de til en hver tid gjeldende flertallsbeslutninger i kompetent folkevalgt organ i Ullensaker kommune og avgi stemme i selskapsorganet i samsvar med dette. Unntak fra dette gjelder for representanter i samarbeider eller selskaper viss primære funksjon ikke er produksjon av tjenester, men mer strategisk og samfunnsmessig utviklingsarbeid. I slike selskap og samarbeid kan kommunens representanter stemme etter egen overbevisning.

Vedkommende skal særlig påvirke at vedtakene i selskapsorganet er med på å realisere intensjonen i de vedtak som er fattet av kompetente folkevalgte organ i Ullensaker kommune.

3 Særlige oppgaver og ansvar

Ullensaker kommunens representanter i eierorganene skal bidra til å heve hovedutvalgets kunnskap om selskapet eller samarbeidets virksomhet.

Kommunens representanter i eierorganene skal bidra til at hovedreglene i lov om interkommunale selskap § 8 annet ledd om at innkalling med saksliste til møter i representantskap skal skje med minst fire ukers varsel, overholdes og innarbeides også i samarbeidenes forvaltningspraksis. Det bør være en ambisjon at ikke bare saksliste, men også sakspapir oversendes kommunen minst fire uker før møtet avholdes. Kravet må være å etablere systemer som gjøre det mulig for kompetent organ i Ullensaker kommune å behandle selskapenes årsbudsjett- og regnskap på sine ordinære møter, i forkant av behandlingen av samme dokumenter i eierorganet.

Kommunens representanter i eierorganene bør videre bidra til at innkallinger og protokoller fra møter i også andre selskapsorganer sendes kommunen. Rådmannen skal sørge for at disse blir referat i rette hovedutvalg.

Selv om selskapsavtalen eller vedtektene ikke regulerer om forvaltningslov, offentlighetslov og arkivlovens bestemmelser om offentlige arkiv kommer til anvendelse på selskapets virksomhet, skal kommunens representant søke å påvirke til at prinsippene i disse lovene anvendes, uavhengig av om det følger av loven eller ikke.

4 Godtgjørelse

Kommunens representanter i selskapsorganer mottar godtgjørelse som fastsatt i selskapsavtalen eller av selskapsorganene. Det kommer ikke møtegodtgjørelse i tillegg fra Ullensaker kommune.

Stensbyutredningen:

Til: Prosjekt- og styringsgruppen ved Svein Hoelsæter
Fra: AGENDA ved Finn Arthur Forstrøm
Dato: 10.12 2008

Emne:
Fortsatt virksomhet ved Stensby sykehus – utdypning av arbeidet med forstudien (Utkast)

På bakgrunn av det som kom fram i møtet og avtale med deg i etterkant oversendes som avtalt en konkretisering av målsetting og arbeidsopplegg med skisse av en framdriftsplan for forstudien

Målsetting og arbeidsopplegg

Målsettingen med forstudien er å få fram en utredning omkring muligheter for fortsatt medisinsk/helserelatert virksomhet ved Stensby etter 2010. En utredning som skal danne beslutningsgrunnlag for å avgjøre om en skal avvise videre involvering fra ØRUs sin side, eller bør en gå videre med mer detaljerte analyser.

Proessen med rapport skal på best mulig måte svare på følgende fire spørsmål.

- (1) Hvilke type medisinsk/helserelatert tilbud mangler eller er dårlig løst slik tilbudet er (og så langt en kjenner til det er planlagt) av ulike aktører som helseforetak, kommune og private tilbydere?
 - Medisinsk/helserelatert helsetilbud må her forstås i vid forstand, gjelde for alle aldersgrupper, både være av forebyggende og kurativ art, inneholde elementer av pleie og omsorg og også være knyttet til f eks opplæring av personell.
- (2) Hvilke av de manglende tilbudene nevnt i punkt 1 kan det være fordelaktivt å samlokalisere for hele eller deler av Øvre Romerike?
 - Selv om enkelte av disse tilbudene i dag har uklar finansiering bør det framgå hvem som har finansieringsansvaret for tilbudet.
- (3) Hvilke av de aktuelle tilbudene nevnt i punkt 2 som kommune/ sykehus har finansieringsansvaret for (helt eller delvis) er det aktuelt for kommune/sykehus å være med å finansiere?
 - Dette bør i noen grad drøftes politisk allerede i forstudien.
- (4) Hvor godt egnet er Stensby sykehus til å være arena for tilbudene som framkommer under punkt 2 og 3.
 - Her må det beregnes arealbehov med mer ut fra beskrivelse av de aktuelle tilbudene og deres ”markedsgrunnlag” ut fra befolkningsgrunnlaget
 - Dette må ”matches” opp mot størrelsesorden på areal og funksjonalitet ved Stensby.

Konkretisering av gjennomføring og framdriftsplan

Arbeidet organiseres på følgende måte:

- Opplegget drøftet i prosjektgruppen så snart som mulig
 - Her må vi blant annet ble enig om en detaljert framdriftsplan, dvs tidsfasing for resten av punktene nent nedenfor

- Er svært avhengig av hvor lang tid neste punkt bør/må ta og diskuteres i møtet uten konkret forslag.
 - Hver kommune og helseforetak gjennomfører en prosess i kommune/ foretak, ledet av medlem av prosjektgruppen og støttet av konsulent. Prosessen skal lede fram til et svar på spørsmål 1 -3.
 - Konsulenten sammenfatter innspillene fra kommunene/ foretaket, sonderer mulighet for aktuelle tjenester i privat regi samt gjennomfører relevante deler av punkt 4
 - Dette gjøres i perioden fram til dialogkonferansen
 - Det gjennomføres en dialogkonferanse der både prosjektgruppe, styringsgruppa og ”Stensbyutvalget” deltar.
 - Her vil vi gjennomføre en prosess for å forbedre de foreløpige svarene på punkt 1-4, sammenfattet av konsulent i starten av konferansen.
 - Ved en slik involvering sikres også en hvis grad av politisk drøfting i prosessen.
 - Konsulenten skriver sluttrapport på bakgrunn av foreløpige resultater presentert på konferansen, innspill under konferansen og supplerende arbeid knyttet til punkt 4
- Selv om det legges opp til en drøfting av opplegget i prosjektgruppen, vil vi oppfordre til at en så fort som mulig starter opp den beskrevne prosessen i kommune/ foretak, en prosess som skal lede fram til et svar på spørsmål 1 -3.

Møte med sykehuset

Siden det ikke var noen fra sykehuset som deltok på møtet sist, vil vi foreslå at vi gjennomfører en samtale med representant fra sykehuset så snart som mulig; dvs før prosjektgruppemøte.

Vedr datoer og innkalling

Det foreslås følgende dialogpunkter med ulike grupper i prosessen.

- Et møte i prosjektgruppen så snart som mulig; antydnet i møte på nyåret.
- En hel – eller halvdags dialogskonferanse der både prosjektgruppe, styringsgruppa og ”Stensbyutvalget” deltar. Bør arrangeres omtrent en uke før vi skal levere utkast til sluttrapport.
- Et møte med styringsgruppen der vi diskuterer utlast til sluttrapport.

Som avtalt er det dere i ØRU som har ansvaret for innkalling til møtene. Med mange travle mennesker involvert er det viktig å finne en dato for og innkalle til prosjektgruppemøtet og dialogkonferansen som fort som mulig.